

ENCYKLOPEDIA BEZPIECZEŃSTWA

TOM 5

REDAKCJA NAUKOWA
OLGA WASIUTA, SERGIUSZ WASIUTA

© Copyright by Authors & Wydawnictwo Libron
Kraków 2022

ISBN

Recenzenci:

prof. dr hab. Wojciech Jakubowski (Uniwersytet Warszawski)

prof. dr hab. Bogusław Pacek (Uniwersytet Jagielloński)

Redakcja:

Tomasz Karpowicz, Joanna Swoboda

Korekta:

LIBRON

Projekt okładki i skład:

LIBRON

Publikacja sfinansowana przez Uniwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Wydawnictwo LIBRON – Filip Lohner

al. Daszyńskiego 21/13

31-537 Kraków

tel. 12 628 05 12

e-mail: office@libron.pl

www.libron.pl

technologie, <https://forsal.pl/artykuly/1433031,polska-cyfrowa-suwerennosc-polski-to-wlasne-technologie.html> (dostęp 2.11.2021); *Polska suwerenna cyfrowo. Regulacje na rzecz sprawiedliwej i konkurencyjnej gospodarki cyfrowej*, <https://instrat.pl/wp-content/uploads/2020/10/Polska-suwerenna-cyfrowo-Instrat.pdf> (dostęp 7.11.2021); R. Posch, *Digital Sovereignty and IT-Security for a Prosperous Society*, [w:] *Informatics in the Future Proceedings of the 11th European Computer Science Summit (ECSS 2015)*, H. Werthner, F. van Harmelens (eds.), Vienna 2015; *Rosja będzie mieć własny internet*, <https://www.forbes.pl/technologie/rosja-wprowadzi-runet-czyli-internet-dzialajacy-w-izolacji/v3tkish> (dostęp 15.11.2021); J. Ruohonen, *The Treachery of Images in the Digital Sovereignty Debate*, „Minds and Machines” 2021, no. 31; G. Śleszyńska, *Kręta droga do europejskiej suwerenności cyfrowej*, <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/kreta-droga-do-europejskiej-suwerennosci-cyfrowej/> (dostęp 2.11.2021); B. Witoszka, *Rosja testowo odłączyła się od globalnej sieci. Kolejna faza rozwoju Runetu*, <https://www.komputerswiat.pl/aktualnosci/wydarzenia/rosja-testowo-odlaczyla-sie-od-globalnej-sieci-kolejna-faza-rozwoju-runetu/w9ntp9z> (dostęp 15.11.2021); *Zaskakująca propozycja rządu Słowenii. Powstanie unijny Netflix?*, <https://www.wirtualnemedi.pl/artykul/platforma-streamingowa-ott-unia-europejska-slowenia-netflix> (dostęp 2.11.2021).

SYMBOLE NEONAZISTOWSKIE (także symbole neofaszystowskie lub symbole skrajnej prawicy) – znaki, grafiki oraz kody literowe i numeryczne odwołujące się do ideologii neofaszystowskiej. Używane przez zwolenników skrajnej prawicy, stanowią zakamuflowany sposób promocji ideologii neofaszystowskiej ze względu na sankcję karną, która grozi za jej głoszenie. Symbolika neonazistowska jest bardzo szeroka i geograficznie zróżnicowana.

Polskie prawo stanowi, że karalne jest propagowanie faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju oraz nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość (art. 256 Kodeksu karnego). Kara grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do 2 lat grozi osobie, która w celu rozpowszechniania produkuje, utrwala lub sprowadza, nabywa, przechowuje, posiada, prezentuje, przewozi lub przesyła druk, nagranie lub inny przedmiot będący nośnikiem symboliki faszystowskiej, komunistycznej lub innej totalitarnej. Przepis stanowi, że nie popełnia przestępstwa sprawca tego → czynu z a b r o n i o n e g o [t. 1], jeżeli dopuścił się tego czynu w ramach działalności artystycznej, edukacyjnej,

kolekcyjerskiej lub naukowej. Z informacji policji wynika, że od 1999 do 2020 r. w Polsce wszczęto 3555 postępowań i stwierdzono 3202 przestępstw za publiczne propagowanie → f a s z y z m u [t. 1], nawoływanie do nienawiści (art. 256).

W symbolice neonazystowskiej wiele kodów numerycznych odwołuje się do pozycji litery w alfabecie. Dlatego „18” to symbol oznaczający Adolfa Hitlera: „A” to pierwsza, natomiast „H” to ósma litera alfabetu. Z kolei „28” określa Blood & Honour („B” to druga, a „H” to ósma litera alfabetu), czyli Krew i Honor. To symbol odwołujący się do motta Hitlerjugend (*Blut und Ehre*), a także nazwa neofaszystowskiej międzynarodowej organizacji, działającej również w Polsce i na swojej witrynie Redwatch Poland publikującej od lat tzw. listę wrogów ojczyzny, na której w listopadzie 2021 r. znajdowali się m.in. Kamila Gasiuk-Pihowicz (posłanka PO) czy Adrian Zandberg (poseł Partii Razem). Liczba „88” to skrót oznaczający hitlerowskie pozdrowienie „Heil Hitler” („H” to ósma litera alfabetu), podobnie jak zapis „19/8” to „Sieg heil” („S” – 19, a „H” – 8 litera alfabetu).

Nie wszystkie kody numeryczne odwołują się do pozycji liter w alfabecie. Przykładowo: w neofaszystowskiej symbolice „14” to tzw. czternaście słów, których rozwinięcie brzmi: „We must secure the existence of our people and a future for white children” (Musimy zabezpieczyć byt naszego ludu i przyszłość dla białych dzieci).

Neonaziści często posługują się także skrótowcami, jak WP („White Power”, czyli hasło „Biała siła”, odwołujące się do ideologii supremacji rasy białej) czy WPWW („White Pride World Wide”, czyli „Biała duma na całym świecie”).

W październiku 2020 r. słowacki sąd skazał Mariana Kotlebę, posła i lidera partii Ludowa Partia Nasza Słowacja (Ludová strana Naše Slovensko), powszechnie oskarżanego o sympatie neofaszystowskie, na karę 4 lat i 4 miesięcy więzienia za promowanie ideologii neonazystowskiej. Kotlebę pogrążyły 3 czeki, które – jako marszałek (żupan) województwa bańskobystrzyckiego (Banskobystrický kraj) – podczas spotkania w szkole średniej w Bańskiej Bystrzycy publicznie przekazał trzem rodzinom. Wszystkie opiewały na kwotę 1488 euro. Nieprzypadkowy był termin tego wydarzenia. Słowacki polityk wręczył czeki 14 marca 2017 r., czyli w 78. rocznicę powstania Republiki Słowackiej, faszystowskiego marionetkowego państwa

uzależnionego od Hitlera. Marian Kotleba odwołał się w tej sprawie do Sądu Najwyższego (Najwyżsi sąd SR).

W Polsce symbolika neonazistowska w postaci kodów numerycznych kryje się np. w nadrukach koszulek (bywa, że np. „1488” ilustrują na pozór przypadkowe karty do gry: as, czwórka, czwórka i ósemka). Występuje także w nazwach i tytułach. Jednym z najstarszych zespołów polskiej sceny neonazistowskiego rocka jest Konkwista 88. W piosence pt. *Sprawy narodu* padają słowa: „Gdy naród umiera, ty palisz trawę i mówisz o miłości/ Do walki nie trzeba nikogo zmuszać/ Lecz kiedy wygramy, staniesz pierwszy pod murem [...] / Gdy idę ulicą, spoglądam na mury, syjonistyczne hasła/ Dlaczego w tym kraju nie ma tego prawa, zwykłego wieszania, żydowskich morderców”. Raper o pseudonimie Basti w piosence pt. *88 mila* rapuje: „Który ojciec chciałby mieć zięcia Murzyna?/ Szczerze – mało który, sorry, taki mamy klimat./ Tu nie Afryka, tutaj przez pół roku zima./ Zrobi taki dziecko Polce i najczęściej znika, Powiedz, który ojciec chciałby mieć zięcia Araba...?”

Symbolika neonazistowska jest także wykorzystywana przez pseudokibiców. Fare (dawniej Football Against Racism in Europe, czyli Futbol przeciwko Rasizmowi w Europie) to sieć organizacji, która zwalcza wszelkie formy dyskryminacji na piłkarskich stadionach, w tym – rasizm, prawicowy → n a c j o n a l i z m [t. 3], → s e k s i z m [t. 4], trans- i homofobię oraz dyskryminację osób niepełnosprawnych. Fare przy współpracy z UEFA przygotowało zestaw symboli i znaków zakazanych na stadionach piłkarskich. Listę wielokrotnie uzupełniano – ostatnia jej wersja pochodzi z 2016 r. Pośród zakazanych 21 symboli eksponowanych na stadionach znajdują się: swastyka (godło NSDAP i symbol państwowy III Rzeszy), krzyż celtycki (międzynarodowy symbol rasizmu, popularny zwłaszcza wśród skinheadów), krzyż Ku Klux Klan (amerykańskiej organizacji rasistowskiej), koło zębate (symbol Niemieckiego Frontu Pracy, jeden z symboli narodowego socjalizmu) czy młot i miecz (jeden z symboli Hitlerjugend). Dodatkowo Fare wymienia specyficzne polskie akronimy i symbole. Na liście znalazły się akronimy NOP (Narodowe Odrodzenie Polski), ONR (Obóz Narodowo-Radykalny) oraz 3 znaki – Mieczyk Chrobrego (inaczej: Szczerbiec), czyli znak polskich nacjonalistów, Toporzeł (symbol przedwojennej faszystowskiej organizacji neopogańskiej Zadruga,

dziś używany przez nacjonalistycznych neopogan) oraz Falanga (znana także jako „Ręka z Mieczem”), czyli symbol ONR „Falanga” – faszystowskiej organizacji, która istniała przed II wojną światową (obecnie używany przez NOP).

Wśród symboli neonazistowskich zakazanych na europejskich stadionach znajdują się także znaki runiczne. Tworzyły one pierwotne pismo nordyckie. Renesans ich popularności przyniosła III Rzesza, kiedy zajęcia z symboliki run stały się elementem szkoleń członków formacji SS. Do run niosących treści neonazistowskie należą odal (symbol oznaczający braterstwo krwi, klan lub plemię, używany przez 7 Ochotniczą Dywizję Górską SS Prinz Eugen i powojenną organizację neonazistowską Wiking Jugend), runa życia (używana na mundurach SA) czy runa śmierci (używana przez SS do oznaczania nagrobków zmarłych członków tej organizacji).

Dokumentację monitoringu przestępstw popełnionych przez neofaszystów i skrajną prawicę oraz incydentów na tle rasistowskim, ksenofobicznym i aktów dyskryminacji na terenie Polski, w tym – wykorzystania symboli neonazistowskich można znaleźć w Brunatnej księdze, prowadzonej nieprzerwanie od 1996 r. przez Stowarzyszenie „NIGDY WIĘCEJ”.

Lukasz Grzesiczak

C. Balestri, *Racism, Football and the Internet*, European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia, 2012, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/154-Football.pdf (dostęp 18.11.2021); *Brunatna Księga*, <https://www.nigdywiecej.org/brunatna-ksiega> (dostęp 18.11.2021); *Hate on Display™ Hate Symbols Database*, https://www.adl.org/hate-symbols?cat_id%5B151%5D=151 (dostęp 18.11.2021); K. Izak, *Sieć ekstremizmów religijnych i politycznych. Sojusznicy i wrogowie*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2019, nr 21 (11), <http://www.abw.gov.pl/download/1/2889/KIzak-POL.pdf> (dostęp 18.11.2021); P. Majewski, *Rap jako muzyka tożsamościowa: od czarnego getta do polskiego pop-nacjonalizmu*, „Sprawy Narodowościowe” 2015, nr 47, <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=409833> (dostęp 18.11.2021); *Monitoring Discriminatory Signs and Symbols in European Football. Version 5*, https://www.farenet.org/wp-content/uploads/2016/10/Signs-and-Symbols-guide-for-European-football_2016-2.pdf (dostęp 18.11.2021); R. Moorhouse, *Trzecia Rzesza w 100 przedmiotach*, tłum. R. Sidorski, Znak, Kraków 2018; *Publiczne propagowanie faszyzmu, nawoływanie do nienawiści (art. 256)*, <https://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/>

przestępstwa-przeciwko-13/63613,Publiczne-propagowanie-faszyzmu-nawolywanie-do-nienawisci-art-256.html (dostęp 18.11.2021); A. Vasilková, J. Androvičová, *Príčiny nárastu podpory pravicového radikalizmu a extrémizmu na Slovensku: príklad politickej strany Kotleba–LSNS*, „Central European Journal of Politics” 2019 vol. 5, no. 1, http://www.cejop.cz/wp-content/uploads/2019/09/2019_Vol-05_No-01_Art-05_SK_LSNS.pdf (dostęp 18.11.2021); R. Włoch, *Raport dotyczący wybranych przejawów dyskryminacji (rasizm, antysemityzm, ksenofobia i homofobia) w polskim sporcie ze szczególnym uwzględnieniem środowiska kibiców sportowych*, <https://www.gov.pl/attachment/6448cf98-a96c-4f27-b41b-11ea1b7299d7> (dostęp 18.11.2021).

SZPICA NATO – Połączone Siły Zadaniowe Bardzo Wysokiej Gotowości (*Very High Readiness Joint Task Force*, VJTF), zaawansowane technologicznie, wydzielone oddziały sił zbrojnych sojuszu północnoatlantyckiego bardzo wysokiej gotowości, zdolne do szybkiego reagowania, w przeciągu zaledwie kilku dni, w razie → z a g r o ż e n i a [t. 4] suwerenności → NATO [t. 3]. Tworzy ją blisko 6,5 tys. → ż o ł n i e r z y [t. 4], którzy pozostają w gotowości przez 24 godziny na dobę po to, aby dbać o bezpieczeństwo członków i partnerów sojuszu. Stanowią część większej struktury, czyli Sił Odpowiedzi NATO (*NATO Response Force*, NRF), zdolną do szybkiego rozmieszczenia w celu obrony dowolnego kraju sojuszniczego przed zagrożeniem. W ich skład wchodzi żołnierze pozostający w najwyższej gotowości alarmowej, delegowani na zasadzie rotacji przez państwa członkowskie. Na co dzień pozostają oni w swych macierzystych jednostkach, ale wykazują pełną gotowość, w ciągu kilkudziesięciu godzin, do zaangażowania w działania w rejonie oddalonym od granic NATO nawet o kilka tysięcy kilometrów. Zasada rotacji VJTF składa się z 3 faz:

- 1) faza *stand-up* – zdolność do osiągnięcia gotowości do rozmieszczenia w ciągu 48 godzin od zaistnienia zagrożenia (maksymalnie w ciągu 2–3 dni);
- 2) faza *stand-by* – uzyskanie gotowości operacyjnej w ciągu 5–7 dni,
- 3) faza *stand-down* – zdolność do prowadzenia samodzielnych działań w terenie przez 30 dni, aż do czasu wysłania większych sił NATO.

Rotacyjność sił szybkiego reagowania opiera się na okresowych, sześciomiesięcznych zmianach. Co pół roku członkowie Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego wydzielają do tej formacji swoje siły i środki lądowe,